

De Erfgoedmonitor

Home > Indicatoren > Behoud in situ - totaal

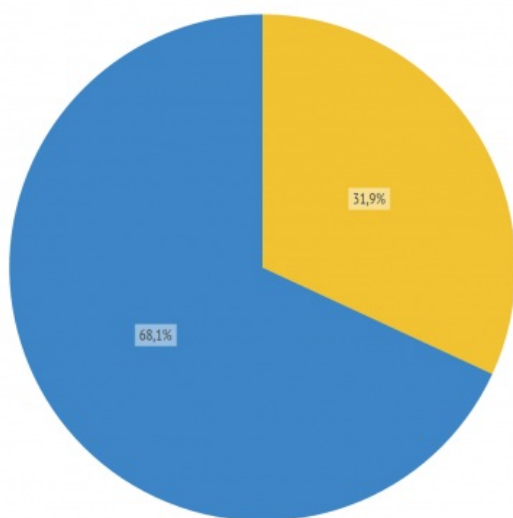
Behoud in situ - totaal

Publicatiedatum: 10 oktober 2016

In de steekproefperiode 2007-2013 blijkt dat het aandeel behoud *in situ* in die jaren vrijwel gelijk bleef, op iets meer dan 30%. Het aandeel archeologische begeleidingen steeg echter van 12,2% naar 32,2%.

Totaal gemiddeld

Behoud in- en ex situ in Nederland - 2007-2013

In Situ Ex situ

Bron: RAAP Archeologisch Adviesbureau

Gerelateerde publicaties

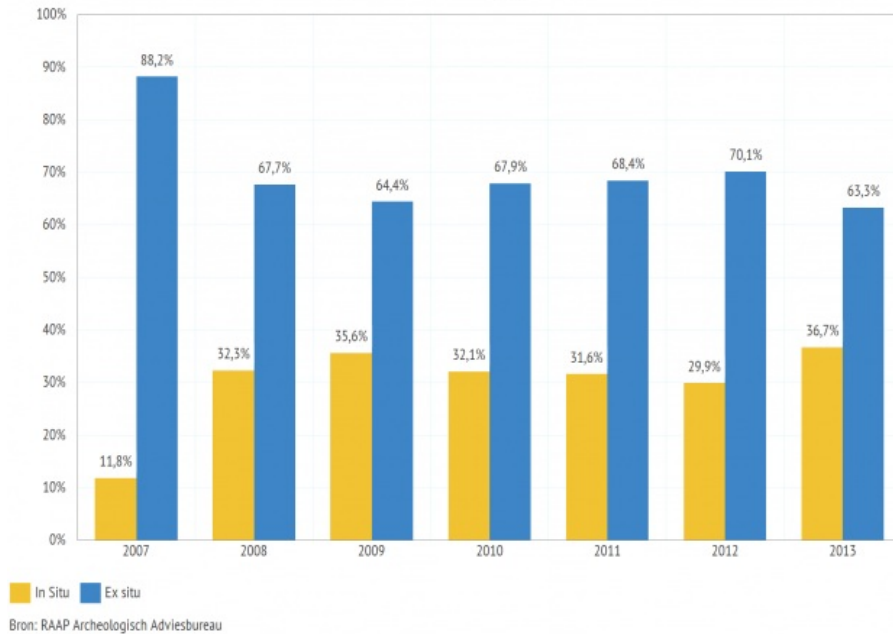
**Archeologie
voor de
toekomst
(2007-2011)**

**Archeologie
voor de
toekomst
(2011-2013)**

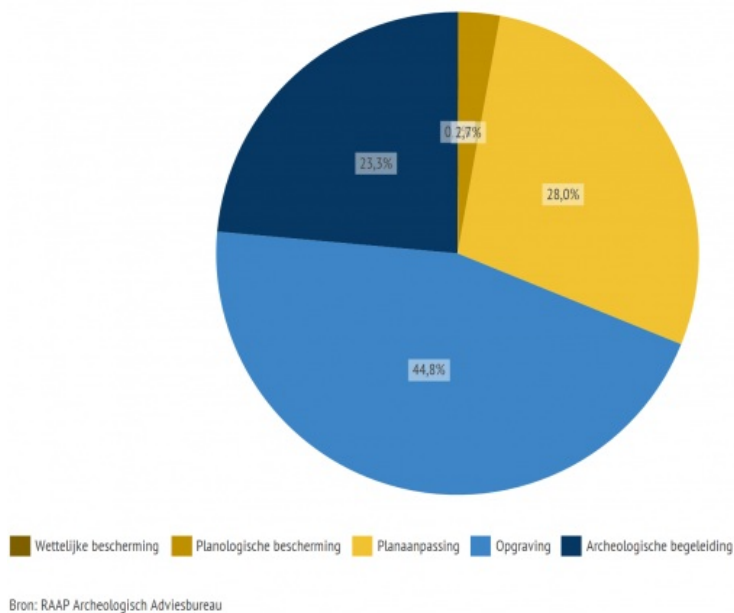
Totaal/jaar

Percentage behoud in- en ex situ per jaar - 2007-2013

Vormen van behoud

Vormen van behoud in Nederland - 2007-2013

In bovenstaande diagrammen is het gemiddelde behoud *in-* en *ex situ* over de gehele periode 2007-2013, per jaar en per vorm van behoud in percentages weergegeven.

Er worden twee vormen van behoud *ex situ* onderscheiden: 'opgraven' en 'archeologische begeleiding' volgens het protocol opgraven. Behoud *in situ* heeft ook verschillende vormen. De vormen die hier worden onderscheiden zijn: 'wettelijke bescherming', 'planologische bescherming' en 'planaanpassing'.

De cijfers betreffen de meetperiode 2007-2013 waarin 2 maal een steekproefonderzoek is uitgevoerd naar de mate van behoud *in situ* in Nederland. De totale steekproefpopulatie betrof 810 behoudenswaardige vindplaatsen.

Percentage behoud *in situ* nagenoeg stabiel

Vergelijking van de scores per steekproef van het percentage behoud *in situ* geeft aan dat dit nagenoeg stabiel blijft. De eerste steekproef gaf aan dat van de onderzoekspopulatie ongeveer de helft zoveel behoudenswaardige vindplaatsen *in situ* bewaard werden (32%) als *ex situ* (68%). Bij de tweede steekproef kwam dit percentage uit op 30,2%. Een kleine daling die ook door de lagere meetaantallen in de 2e steekproef kan zijn veroorzaakt.

Aantal archeologische begeleidingen stijgt

De periode 2011 – 2013 kent in vergelijking met de periode 2007 - 2011 een toename van 24% in het aandeel besluiten tot archeologische begeleiding binnen het totaal aantal *ex situ* behoudsmaatregelen: gemiddeld ging het percentage van 12,2% naar 36,2%. Volgens het KNA-protocol is er slechts een beperkt aantal situaties denkbaar waarin een archeologische begeleiding uitgevoerd kan worden.

In het percentage behoud *in situ* lijkt geen crisiseffect zichtbaar; in het gebruik van archeologische begeleidingen mogelijk wel. Het vaker inzetten van dit instrument kan in bepaalde opzichten gezien worden als een concessie aan steeds moeizamere trajecten. Ook het steeds vaker inzetten van combinatieoplossingen duidt daarop. Voor het inplannen van wellicht duurdere en langer durende opgravingen is minder ruimte. Overwegingen zoals tijd- en geldbesparing spelen een rol, evenals de werkbaarheid in termen van (arbeids)veiligheid, waaronder de aanwezigheid van bodemvervuiling en overlast voor omwonenden alsook de beschikbaarheid van uitvoerend personeel. Er wordt door uitvoerders meer 'meegedacht' met initiatiefnemers, iets waar ook bevoegde gezagen zich aan lijken te committeren. Dit hoeft niet perse negatief te zijn; het zou ook kunnen duiden op een volwassen omgang met maatschappelijke spanningsvelden. De besluitvorming valt niet onder de reikwijdte van de KNA. De regels die in de KNA verwoord zijn, gelden alleen voor de uitvoerders van onderzoek. Echter, uitvoerders zijn wel aan de KNA gehouden en deze zien zich nu geconfronteerd met onderzoek dat volgens de regelgeving niet op deze manier zou mogen gebeuren, iets waar ze zelf in hun advisering de aanzet tot toe hebben gegeven. Dat dit gebeurt, lijkt een reflectie van een maatschappelijke realiteit waarbij een afweging van verschillende belangen speelt.

Bronnen:

Archeologie voor de toekomst, Kwantitatieve analyse van het behoud van archeologische waarden (2007-2011), rapport 2618, RAAP Archeologisch Adviesbureau, 11 februari 2013.

Archeologie voor de toekomst, Kwantitatieve analyse van het behoud van archeologische waarden (2011-2013), rapport 2955, RAAP Archeologisch Adviesbureau, 3 april 2015.

Steekproef 1: september 2007- mei 2011

Steekproef 2: mei 2011 - december 2013

Meetfrequentie: vanaf 2013 zal er 4-jaarlijks een nieuwe steekproef plaatsvinden.

Verantwoording:

RAAP Archeologisch Adviesbureau heeft in augustus-november 2012 in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed onderzoek gedaan naar de mate van behoud *in situ* die in Nederland, via de cyclus van de archeologische monumentenzorg, is gerealiseerd voor de meetperiode 1 september 2007 (inwerkingtreding van de WAMz) tot 1 mei 2011. Deze laatste datum sluit aan bij de meetperiode van een eerder door RAAP uitgevoerd onderzoek naar door henzelf bereikt behoud *in situ* in dezelfde meetperiode. Doel van het onderzoek was om een representatief, kwantitatief en onderbouwd beeld te krijgen van de verhouding tussen het aantal *in situ* of *ex situ* bewaarde behoudenswaardig bevonden archeologische vindplaatsen in Nederland. Ook is inzichtelijk gemaakt welke actoren en factoren hierop van invloed zijn.

Dit onderzoek was een nulmeting voor het op structurele wijze verzamelen van kwantitatieve data over de mate van behoud *in situ* in Nederland. Hiermee wordt nog niet het behoud *in situ* in kaart gebracht dat wordt gerealiseerd in een eerder onderzoeksstadium, vóór het waarderend archeologisch onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd middels een aselechte steekproef van ruim 6.000 onderzoeksrapporten van alle vergunninghouders (instellingen, vooral bedrijven, die gravend onderzoek mogen doen), uit een totale populatie van ongeveer 10.000 onderzoeksrapporten. De omvang van de steekproef is bepaald op basis van eerder door RAAP uitgevoerd onderzoek naar door henzelf bereikt behoud *in situ* in dezelfde meetperiode.

De waardstelling van de vindplaatsen en de aanbevelingen voor behoud (selectieadviezen) in de ruim 6.000 onderzoeksrapporten zijn door RAAP geanalyseerd en vastgelegd. In 597 van de gevallen bleek sprake te zijn van een behoudenswaardige vindplaats. Of en hoe dit selectieadvies opvolging heeft gekregen is onderzocht door telefonische navraag bij de betrokken onderzoeker, gemeente (bevoegd gezag) en/of oorspronkelijke opdrachtgever. Op deze wijze is voor 416 vindplaatsen achterhaald wat de uiteindelijk gerealiseerde vorm van behoud is. Met deze gegevens zijn de 26 vooraf gedefinieerde onderzoeksvragen beantwoord. Deze vragen zijn in twee groepen te splitsen. De eerste groep betrof vragen ten aanzien van het uiteindelijke behoud en hoe hiertoe gekomen is (waardstelling en procesgang). De tweede groep betrof vragen naar de factoren die mogelijk invloed hebben gehad op de keuze van de vorm van behoud.

Ter aanvullende kwaliteitsborging zijn de methodische opzet van het onderzoek, de tussentijdse resultaten en het conceptrapport beoordeeld door een klankbordgroep waarin rijk, gemeenten, provincies en universiteiten vertegenwoordigd waren.

In 2013 volgde een 2e onderzoek middels een steekproef op de onderzoeksrapporten uit de periode mei 2011 - december 2013. De steekproefpopulatie betrof in dit onderzoek 3.798 onderzoeksmeldingen waaruit 338 behoudenswaardige vindplaatsen voortkwamen met in totaal 384 vormen van behoud.

Voor een meer uitgebreide beschrijving van de onderzoeksmethodiek zie het rapport *Archeologie voor de toekomst: Kwantitatieve analyse van het behoud van archeologische waarden (2007-2011)*, rapport 2618, RAAP Archeologisch Adviesbureau, 11 februari 2013, en het rapport *Archeologie voor de toekomst: Kwantitatieve analyse van het behoud van archeologische waarden (2011-2013)*, rapport 2955, RAAP Archeologisch Adviesbureau, 3 april 2015.

Bij het verwerken van de data voor de databank bleken deze op enkele plaatsen in het rapport niet geheel juist te zijn opgenomen. Voor de uitkomsten van het onderzoek maakt dit geen verschil, de hier gepresenteerde data tonen het juiste beeld.